

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น Legal Measures for Regulating Cosmetic Surgery in Adolescents

ชรินทร์ บุญเรือง^{1*}, วลัยวรรณ มธุรสปริชากุล² และธนัชพร กังสาง³

Charinrut Boonruang^{1*}, Walaiwan Mathurotpreechakun² and Thanatchaporn Kangsang³

^{1*}นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{2,3}อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1*}Master Student of Laws Criminal Law and Justice Process Sukhothai Thammathirat Open University

^{2,3}Lecturer from the School of Law Sukhothai Thammathirat University

*Corresponding Author Email: Charinrut.tom@gmail.com

Received: 25 December 2025 Revised: 17 January 2026 Accepted: 20 January 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น 2. เพื่อศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในกฎหมายประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี สหราชอาณาจักรและประเทศไทย 3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความ งามในวัยรุ่นในต่างประเทศและประเทศไทย และ 4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายในการ ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในประเทศไทย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร กฎหมาย พระราชบัญญัติ แนวปฏิบัติ และประกาศต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นมีรากฐาน มาจากการศัลยกรรมในการรักษาทั่วไปและพัฒนาเป็นการศัลยกรรม เพื่อเสริมสร้างและนำมาสู่การศัลยกรรมวัตถุประสงค์เพื่อความงามในบุคคลทั่วไปรวมทั้งในวัยรุ่น 2) จากการศึกษามาตรการทาง กฎหมายในประเทศเครือรัฐออสเตรเลียพบว่ามีแนวปฏิบัติในการควบคุมการศัลยกรรมตั้งแต่ก่อนการทำศัลยกรรมจนถึงสิ้นสุด กระบวนการและมีมาตรการทางกฎหมายรวมถึงบทลงโทษ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการคุ้มครองสิทธิในวัยรุ่นที่ชัดเจนใน การศัลยกรรมที่เกี่ยวกับเพศ ส่วนประเทศสหราชอาณาจักรมีมาตรการการควบคุมการศัลยกรรมความงามโดยไม่ผ่าตัดในวัยรุ่นซึ่ง มาตรการเหล่านี้ไม่พบในประเทศไทย 3) จากการวิเคราะห์ เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศกับประเทศไทย พบว่าประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นที่ชัดเจน และ 4) ควรมีการใช้ มาตรการและปรับปรุงกฎหมายที่สามารถใช้ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นและควรมีบทลงโทษในผู้ที่ฝ่าฝืนในประเทศไทย

คำสำคัญ: วัยรุ่น, มาตรการทางกฎหมาย, การศัลยกรรมความงาม



Abstract

This research consists purposes were 1. to examine the background, concepts, and theories related to cosmetic surgery in adolescents 2. to study legal measures regulating adolescent cosmetic surgery in Australia, Germany, the United Kingdom and Thailand 3. to analyze and compare these legal measures between foreign countries and Thailand and 4. to propose recommendations for improving Thailand's legal framework. This study employed a qualitative research design, based on a comprehensive review of textbooks, academic documents, laws, statutes, regulations, guidelines, and relevant official announcements. Data obtained from these documentary sources were systematically analyzed using content analysis. The findings reveal that 1) concepts and theories of adolescent cosmetic surgery originate from reconstructive and therapeutic surgery and later developed into cosmetic procedures for aesthetic purposes 2) Australia has comprehensive guidelines and legal measures covering pre-operative to post-operative stages with penalties, Germany provides clear legal protection for adolescents' rights in sex-related surgery and the United Kingdom regulates non-surgical cosmetic procedures for adolescents measures that are absent in Thailand 3) Thailand lacks clear and specific legal measures to regulate cosmetic surgery in adolescents and 4) Thailand should establish and improve legal measures, including penalties, to effectively regulate adolescent cosmetic surgery.

Keywords: Adolescents, Legal Measures, Cosmetic Surgery

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันนี้การศัลยกรรมความงามได้เป็นที่นิยมของผู้ใช้บริการทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยซึ่งจากสถิติของสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งนานาชาติ (International Society of Aesthetic Plastic Surgery: ISAPS) ได้สำรวจการศัลยกรรมโดยการผ่าตัดและไม่ผ่าตัดทั่วโลกใน ปี ค.ศ. 2023 พบว่า ผู้ใช้บริการศัลยกรรมทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 3.4 โดยพบการศัลยกรรมที่ต้องทำการผ่าตัดหัตถการ จำนวน 15,813,353 ครั้ง ส่วนการทำการศัลยกรรมที่ไม่ใช่การผ่าตัด จำนวน 19,182,141 ครั้ง พบได้ทั้งหญิงและชายใน จำนวนนี้พบผู้ใช้บริการในคลินิกศัลยกรรมความงามเป็นกลุ่มอายุ 17 ปี และน้อยกว่าเข้าใช้บริการถึง 62,146 ครั้ง (International Society of Aesthetic Plastic Surgery: ISAPS, 2023, p.6) นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบสถิติการทำศัลยกรรมของวัยรุ่นใช้บริการมีอายุระหว่าง 13 ถึง 19 ปี ได้เข้ารับการผ่าตัดในปี ค.ศ. 2024 ถึง 400,000 คน และในจำนวนนี้ได้พบผู้ที่มีการแทรกซ้อนหลังการทำศัลยกรรมด้วย ใน ปี ค.ศ. 2022 มีสถิติการทำศัลยกรรมความงามในผู้ที่อายุไม่ถึง 19 ปี จำนวน 23,527 ครั้ง และมีการทำศัลยกรรมที่ไม่ต้องใช้หัตถการจำนวน 244,252 ครั้ง (American Society of Plastic Surgeons, 2022)

ส่วนประเทศไทยได้มีการสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 25 ปี จำนวน 5,074 คน การศึกษาในหัวข้อวัยรุ่นกับค่านิยมการทำศัลยกรรมเสริมความงามพบว่าเยาวชนไทยทำศัลยกรรมความงามมากถึง ร้อยละ 57.77 โดยกลุ่ม

วัยรุ่นที่สนใจและเริ่มทำศัลยกรรมความงามมีอายุน้อยลง และมีเยาวชนที่เคยศัลยกรรมจนมาแล้วถึง ร้อยละ 59.25 และมีกลุ่มที่สนใจทำศัลยกรรมแต่ยังกังวลต่อผลกระทบข้างเคียงอีกเกือบร้อยละ 50 (เด็กดีดอทคอม, 2565) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความสนใจและเข้าถึงข้อมูลศัลยกรรมที่ง่ายขึ้น ได้แก่ การโฆษณาจากสื่อตามช่องทางต่าง ๆ ที่เผยแพร่ออนไลน์ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม มีข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับคลินิกเวชกรรมที่ให้บริการเสริมความงามจำนวน 757 แห่ง พบว่าร้อยละ 69.4 ที่มีการโฆษณาทางสื่อออนไลน์ ทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ร้อยละ 100 ทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ร้อยละ 48 เว็บไซต์ (Website) ร้อยละ 34 อินสตาแกรม (Instagram) ร้อยละ 32 ในการโฆษณาบนสื่อออนไลน์จำนวน 50 แห่ง พบการโฆษณาที่ไม่ถูกต้องถึง 49 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 98 เป็นการโฆษณาด้วยข้อความที่ไม่ถูกต้อง จำนวน 559 ชิ้น (สมนึก ฮาเส็ม, 2563, น.12) และความชุกของการโฆษณาทางสื่อออนไลน์ที่ฝ่าฝืนกฎหมายของคลินิกเวชกรรมที่ให้บริการด้านเสริมความงามในอำเภอเมืองของจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคใต้ ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม 2559 จากคลินิกศัลยกรรมความงาม 10 แห่ง พบว่ามีการใช้เฟซบุ๊กในการโฆษณาทั้งหมด 275 ชิ้น ฝ่าฝืนประกาศว่าด้วยเรื่องคำที่ห้ามโฆษณาจำนวน 223 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 81.09 ส่วนมากเป็นหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการโฆษณา (จุฬาลักษณ์ พชรพิทย, 2561, น.1) ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสื่อโฆษณาศัลยกรรมความงาม ระยะเวลา แรงจูงใจของวัยรุ่นที่สนับสนุนว่าวัยรุ่นมีการเข้าถึงการโฆษณาด้านศัลยกรรมความงามจากการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในการเข้าถึงข้อมูลด้านศัลยกรรมความงามของผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงอายุ 18 ถึง 32 ปี จำนวน 405 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับข้อมูลโฆษณาเกี่ยวกับศัลยกรรมความงามผ่านช่องทางเฟซบุ๊กมากที่สุดโดยจำนวน 1 ถึง 5 ครั้งต่อวันครั้งละ 10 ถึง 20 นาที (ชนิษฐา กลีบยี่สุน, 2561, น.138) กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเรื่องศัลยกรรมมากที่สุดโดยใช้เฟซบุ๊กหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำศัลยกรรม มีการใช้เฟซบุ๊ก เฉลี่ยตั้งแต่ 1 ถึง 3 ชั่วโมง โดยเลือกความน่าเชื่อถือของสื่อที่มีผู้ทรงอิทธิพล (สุพัตรา ท้าวพิน และ พนารัตน์ ลิ้ม, 2563, น.394)

ในวัยรุ่นแม้ไม่มีข้อห้ามในการเข้าทำการศัลยกรรมความงามแต่ด้วยพัฒนาการทางโครงสร้างร่างกายที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ทำให้มีการเจริญเติบโตของอวัยวะบางส่วนที่ยังไม่เต็มที่ดังนั้นการศัลยกรรมความงามเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนจึงควรอยู่ภายใต้ผู้รักษาที่มีความเชี่ยวชาญ จากรายงานวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลประชากรจากฐานข้อมูล CosmetAssure ในผู้ที่มีอายุเท่ากับหรือตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไปและน้อยกว่า จำนวน 124,409 คน ในนี้มีกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 10-19 ปี จำนวน 3,519 คน เข้ารับการศัลยกรรมความงามส่วนใหญ่เป็นการศัลยกรรมเต้านมและศัลยกรรมบริเวณใบหน้าพบภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้น ได้แก่ ภาวะเลือดคั่ง ร้อยละ 0.34 และการติดเชื้อร้อยละ 0.28 (Max Yeslev, 2017, p1) ในประเทศไทยพบสถิติจำนวนแพทย์เวชกรรมทั่วไปมีทั้งหมดจำนวน 6,700 คน ในจำนวนนี้มีแพทย์เฉพาะทางด้านศัลยกรรมความงามเพียง 500 คน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568) ดังนั้นในกระบวนการศัลยกรรมความงามพบว่าผู้ให้บริการมีทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมความงามและเวชกรรมทั่วไปใน ปี 2563 ซึ่งทางด้านมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทำเสริมความงาม จำนวน 118 ราย โดย ร้อยละ 20 เป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการใช้บริการ นอกจากนี้ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่วางหลักสูตรการฝึกอบรมศัลยศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคที่ส่งไปที่แพทยสภา ปีละ 100 เรื่อง (นันท์ชนก วงษ์สมุทร์, 2565) มาตรฐานวิชาชีพก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นได้รับความปลอดภัยและได้ประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น การวิจัยนี้ จะทำให้ได้องค์ความรู้และข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมและกำกับดูแลการศัลยกรรมความงามในผู้เยาว์อย่างเป็นระบบ ได้กรอบมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของวัยรุ่น ช่วยลดความเสี่ยงต่อผลกระทบด้านสุขภาพกายและจิตใจ ตลอดจน เป็นข้อมูลสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ปรับปรุงกฎหมาย การบังคับใช้ และการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อป้องกันปัญหาการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง จะช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบเชิงลบจากการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในกฎหมายประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักรและประเทศไทย
3. วิเคราะห์ เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในต่างประเทศและประเทศไทย
4. เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในประเทศไทย

การบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น

1.1 แนวคิดสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ประกอบด้วยสิทธิตามกฎหมาย ได้แก่ สิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เป็นการคุ้มครองตามหลักพื้นฐานในเรื่องการกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต่อร่างกาย ชีวิต เสรีภาพและสวัสดิภาพที่โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดเป็นอันดับแรก

1.2 แนวคิดการศึกษาพฤติกรรมบริโภค (Consumer Behavior Education) แนวคิดนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือใช้บริการจากการประเมินผลการเรียนรู้ รับรู้เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ แรงจูงใจในการตัดสินใจในการทำศัลยกรรมความงาม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น.4)

1.3 แนวคิดการควบคุมการโฆษณาที่เกินจริง (False Advertising Control) เป็นการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานหลายฝ่ายโดยรัฐและเอกชนและองค์กรวิชาชีพในการควบคุมการโฆษณาที่เกินจริง

1.4 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน (Social Responsibility Theory of The Press) ทฤษฎีนี้ มองว่าสื่อมวลชนใช้เสรีภาพในทางที่ไม่รับผิดชอบ จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นสื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อเสรีภาพของตนในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ได้แก่ ภาพ เสียง เอกสาร

1.5 กลุ่มทฤษฎีด้านคุณธรรม (Virtue Ethics) ประกอบด้วยหลายทฤษฎี ดังนี้

- 1) ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) โคลเบอร์กได้ศึกษาความคิดเชิง

เหตุผลของเด็กโดยมีพัฒนาการที่สอดคล้องกับการให้เหตุผลของเด็กในแต่ละช่วงวัย ซึ่งใช้ประเมินพฤติกรรมของวัยรุ่นในแต่ละช่วงอายุเพื่อป้องกันแก้ไขการกระทำที่เกิดจากพฤติกรรมต่าง ๆ

2) ทฤษฎีความรับผิดชอบในทางละเมิดซึ่งใช้บทสันนิษฐานความผิด (Tortious liability theory: Presumption of Fault) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงหลักที่นำมาใช้ควบคุมผู้เสียหายหรือผู้บริโภคในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายแต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความผิดของผู้ใดจึงมีการนำทฤษฎีนี้ปรับใช้เกี่ยวกับผู้ผลิต ผู้ขาย หรือผู้ประกอบการ

6) ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา เป็นการใช้กฎหมายว่าด้วยการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่กระทำความผิดและเป็นกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพต่อบุคคลโดยตรง ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ส่วนที่เป็นความผิดจะขึ้นอยู่กับความผิดแต่ละประเภท ในความผิดนั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในส่วนที่ 2 คือส่วนที่เกี่ยวกับโทษ การลงโทษจะต้องลงโทษให้มีความเหมาะสมกับความผิด นักทฤษฎี เบ็คคาเรีย (Beccaria) เชื่อว่าสาเหตุที่คนกระทำความผิดเกิดจากเจตจำนงอิสระเสรีที่มีอยู่ในตัวมนุษย์จึงเลือกที่จะกระทำตามใจชอบจึงอาจทำให้ผลของการกระทำนั้นไปกระทบสิทธิของผู้อื่น ดังนั้นกฎหมายอาญาจะต้องมีโทษที่เหมาะสมมีสัดส่วนกับความผิดและกฎหมายควรต้องมีการบัญญัติอัตราโทษไว้ในกฎหมาย

7) ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erik Erikson (Theory of Developmental) ทฤษฎีนี้เน้นด้านสังคมเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น มี 8 ระยะ ซึ่งพัฒนาการของวัยรุ่นจะอยู่ในระยะที่ 5 คือเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองกับไม่เข้าใจตนเอง (Identity and Role Confusion) ซึ่งวัยรุ่นจะค้นหาค่านิยมตัวเองตามความเชื่อเป้าหมายถ้าหากมีพัฒนาการที่สำเร็จมีการยอมรับของผู้อื่นและสังคมหากไม่สำเร็จก็จะทำให้สับสนไม่เข้าใจบทบาทในตัวเองและทำให้เกิดวิกฤติต่อชีวิต การค้นหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตัวเองต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน สังคม ความสวยงามอาจถูกมองเป็นอัตลักษณ์ที่วัยรุ่นต้องการและจะรู้สึกสับสนในบทบาท (Role Confusion) ของตัวเองและพยายามเข้าหาการคล้อยตามความงามเพื่อเป็นการปรับตัวเลียนแบบหรือเพื่อให้เข้ากับนิยามสังคมนั้น ๆ (SimplyPsychology Online, 2025)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลการวิจัย ได้แก่ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ และสืบค้นข้อมูลทางเว็บไซต์เกี่ยวกับกฎหมาย พระราชบัญญัติ แนวปฏิบัติ และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการคล้อยตามความงามในวัยรุ่นและบทลงโทษทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ นำมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

2. การรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบฟอร์มบันทึกเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับ กฎหมาย พระราชบัญญัติ แนวปฏิบัติ คำแนะนำ แยกตามลำดับในแต่ละประเทศแล้วสร้างตารางเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนหรือแตกต่างของข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Document Record Form) ในสาระสำคัญของกฎหมาย บทลงโทษ แนวปฏิบัติ คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการคล้อยตามความงามในวัยรุ่น นำมาเปรียบเทียบข้อดี ข้อจำกัดแล้วนำมาวิเคราะห์สรุปเป็นข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการและนโยบาย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

1. ศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน ทฤษฎีนี้ต้องการให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบตั้งแต่ก่อนนำเสนอและผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอสื่อของตน ส่วนกลุ่มทฤษฎีด้านคุณธรรม เป็นการศึกษาความคิดเชิงเหตุผลของเด็กในวัยต่าง ๆ ส่วนทฤษฎีความรับผิดชอบในทางละเมิดซึ่งใช้บทสันนิษฐานความผิด (Tortious Liability Theory: Presumption of Fault) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงหลักที่นำมาใช้ควบคุมผู้เสียหายแต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความผิดของผู้ใดจึงต้องมีการพิสูจน์ทั้งในผู้ประกอบการและและผู้ให้บริการ ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา เป็นการใช้กฎหมายว่าด้วยการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่กระทำความผิดอาญาจะต้องมีโทษที่เหมาะสมมีสัดส่วนกับความผิด ในส่วนของประเทศไทยยังไม่พบกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น

2. ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นตามกฎหมายประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักรและประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษากฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นของกฎหมายระหว่างประเทศ มีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) นอกจากนี้มีองค์การระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศัลยกรรมความ ได้แก่ คำแนะนำขององค์การอนามัยโลกที่แนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยในการผ่าตัด พ.ศ. 2552 (Implementation Manual WHO Surgical Safety Checklist 2009) คำแนะนำสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งอเมริกา (American Society of Plastic Surgeons : ASPS) และสมาคมสูตินรีแพทย์และนรีเวชแห่งอเมริกา (American College of Obstetricians and Gynecologists: ACOG) สำหรับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในระดับชาติ ได้แก่ Guideline for registered medical practitioners who perform cosmetic surgery and procedure ในรัฐควีนส์แลนด์มีการใช้พระราชบัญญัติสาธารณสุข (Public Health Act 2005) แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มโทษปี (2008) ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany) มีกฎหมายชื่อ German Civil Code (BGB) ควบคุมการผ่าตัดเกี่ยวกับเพศในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ส่วนประเทศสหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการห้ามใช้สารเติมเต็ม (Dermal Fillers) และโบท็อกซ์ (Botulinum) ส่วนประเทศไทยไม่ปรากฏกฎหมายที่ใช้ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยตรงแต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการทำให้เกิดขึ้น เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ. 2559) เป็นต้น

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในต่างประเทศและประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษากฎหมายต่างประเทศในประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศสหราชอาณาจักรมีกฎหมายและแนวทางการควบคุมการศัลยกรรมความงามในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ส่วนประเทศไทยไม่พบกฎหมายที่ใช้ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยตรงแต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดมาบังคับใช้และลงโทษตามความผิด ดังนี้

3.1 ประเทศเครือรัฐออสเตรเลียมีแนวปฏิบัติในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นที่เป็นคำแนะนำในระดับชาติ

ได้แก่ Guideline for registered medical practitioners who perform cosmetic surgery and procedure ที่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและประชาชนต้องทราบและให้แต่ละรัฐต้องนำไปปรับใช้ ส่วนในการศึกษานี้ได้ศึกษาในรัฐควีนส์แลนด์ที่ได้นำแนวปฏิบัตินี้ไปบัญญัติในพระราชบัญญัติสาธารณสุข (Public Health Act 2005) แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มโทษปี (2008) อยู่ใน Chapter 5 (A) หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษในกฎหมายอาญาโดยมีโทษปรับ 2,000 penalty units หรือจำคุก 2 ปี

3.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany) มีกฎหมายชื่อ German Civil Code (BGB) กฎหมายนี้ห้ามทำการผ่าตัดเกี่ยวกับเพศในผู้ที่มียาอายุต่ำกว่า 18 ปี และมีโทษปรับทางแพ่งตามความผิดที่เกิดขึ้น

3.3 ประเทศสหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการห้ามใช้สารเติมเต็ม (Dermal fillers) และโบท็อกซ์ (Botulinum) ในผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และมีโทษปรับไม่จำกัดเพดาน

3.4 ประเทศไทยไม่ปรากฏกฎหมายที่ใช้ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยตรงแต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการทำให้เกิดขึ้น เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ.2559) เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะให้เพิ่มมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในประเทศไทยโดยเพิ่มแนวปฏิบัติ (Guideline) สำหรับการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนรับบริการ ขณะรับบริการ และหลังรับบริการจนถึงขั้นตอนการให้ความยินยอมรักษาและมีหลักฐานการให้การยินยอมรักษา โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติและบทลงโทษในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ.2559)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น พบว่า จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน ทฤษฎีนี้ต้องการให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบตั้งแต่ก่อนนำเสนอและผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอสื่อของตน ส่วนกลุ่มทฤษฎีด้านคุณธรรม เป็นการศึกษาความคิดเชิงเหตุผลของเด็กในระยะต่าง ๆ ส่วนทฤษฎีความรับผิดชอบในทางละเมิดซึ่งใช้บทสันนิษฐานความผิด (Tortious Liability Theory: Presumption of Fault) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงหลักที่นำมาใช้ควบคุมผู้เสียหายแต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความผิดของผู้ใดจึงต้องมีการพิสูจน์ทั้งในผู้ประกอบการและและผู้ให้บริการ ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา เป็นการใชกฎหมายว่าด้วยการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่กระทำความผิดอาญาจะต้องมีโทษที่เหมาะสมมีสัดส่วนกับความผิด ในส่วนของประเทศไทยยังไม่พบกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น

2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในกฎหมายประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักรและประเทศไทย พบว่า จากการศึกษากฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นของกฎหมายระหว่างประเทศ มีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(Convention on the Rights of the Child) นอกจากนี้มีองค์ระหว่างประเทศที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศัลยกรรมความได้แก่ คำแนะนำขององค์การอนามัยโลกที่แนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยในการผ่าตัด พ.ศ. 2552 (Implementation Manual WHO Surgical Safety Checklist 2009) คำแนะนำสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งอเมริกา (American Society of Plastic Surgeons : ASPS) และสมาคมสูตินรีแพทย์และนรีเวชแห่งอเมริกา (American College of Obstetricians and Gynecologists: ACOG) สำหรับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในระดับชาติ ได้แก่ Guideline for registered medical practitioners who perform cosmetic surgery and procedure ในรัฐควีนส์แลนด์มีการใช้พระราชบัญญัติสาธารณสุข (Public health Act 2005) แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มโทษปี (2008) ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany) มีกฎหมายชื่อ German Civil Code (BGB) ควบคุมการผ่าตัดเกี่ยวกับเพศในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ส่วนประเทศสหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการห้ามใช้สารเติมเต็ม (Dermal Fillers) และโบท็อกซ์ (Botulinum) ส่วนประเทศไทยไม่ปรากฏกฎหมายที่ใช้ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยตรงแต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการทำผิดเกิดขึ้น เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ. 2559) เป็นต้น

3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในต่างประเทศและประเทศไทย พบว่า 3.1) ประเทศเครือรัฐออสเตรเลียมีแนวปฏิบัติในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นที่เป็นคำแนะนำในระดับชาติ ได้แก่ Guideline for registered medical practitioners who perform cosmetic surgery and procedure ที่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและประชาชนต้องทราบและให้แต่ละรัฐต้องนำไปปรับใช้ ส่วนในการศึกษานี้ได้ศึกษาในรัฐควีนส์แลนด์ที่ได้นำแนวปฏิบัตินี้ไปบัญญัติในพระราชบัญญัติสาธารณสุข (Public health Act 2005) แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มโทษปี (2008) อยู่ในส่วน Chapter 5 (A) หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษในกฎหมายอาญาโดยมีโทษปรับ 2,000 penalty units หรือจำคุก 2 ปี 3.2) ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany) มีกฎหมายชื่อ German Civil Code (BGB) กฎหมายนี้ห้ามทำการผ่าตัดเกี่ยวกับเพศในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี และมีโทษปรับทางแพ่งตามความผิดที่เกิดขึ้น 3.3) ประเทศสหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการห้ามใช้สารเติมเต็ม (Dermal fillers) และโบท็อกซ์ (Botulinum) ในผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และมีโทษปรับไม่จำกัดเพดาน และ 3.4) ประเทศไทยไม่ปรากฏกฎหมายที่ใช้ควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยตรงแต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการทำผิดเกิดขึ้น เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ.2559) เป็นต้น

4. เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นในประเทศไทย พบว่า ข้อเสนอแนะให้เพิ่มมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการศัลยกรรมในวัยรุ่นในประเทศไทยโดยเพิ่ม แนวปฏิบัติ (Guideline) สำหรับการทำศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนรับบริการ ขณะรับบริการ และหลังรับบริการจนถึงขั้นตอนการให้ความยินยอมรักษาและมีหลักฐานการให้การยินยอมรักษา โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติและบทลงโทษในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ.2559)

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นปัญหาได้ ดังนี้

1. ประเด็นแนวทางในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นและบทลงโทษ การควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นและบทลงโทษ ควรมีกฎหมายที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยเฉพาะไม่ว่าจะเป็นการศัลยกรรมที่ต้องใช้การผ่าตัดหัตถการหรือไม่ใช้การผ่าตัดหัตถการซึ่งการศัลยกรรมความงามที่ต้องใช้การผ่าตัดหัตถการควรมีความเข้มงวดกว่าซึ่งจากมาตรการทางกฎหมายในรัฐควีนส์แลนด์ประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายกำหนดว่าไม่ควรทำหรือเสนอที่จะทำหัตถการเสริมความงามให้กับผู้ที่อายุน้อยกว่า 18 ปี โทษสูงสุดคือ ปรับ 2,000 penalty units หรือจำคุก 2 ปี รวมทั้งมีความผิดเมื่อมีการจัดหาหรือเสนอที่จะจัดหาการดำเนินการด้านศัลยกรรมตกแต่งซึ่งอยู่ในกฎหมาย (Public Health Act 2005) แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มโทษปี (2008) เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีที่ใช้กฎหมาย German Civil Code (BGB) ควบคุมการศัลยกรรมที่เกี่ยวกับเพศในเด็กและผู้ปกครองไม่สามารถอนุญาตให้ทำการผ่าตัดหัตถการเกี่ยวกับเพศได้ยกเว้นมีความจำเป็นต้องยื่นขออนุญาตจากศาลเยาวชนหรือกระทำการเพื่อการรักษาภายในหรือภายนอกเกี่ยวกับอวัยวะเพศเพื่อให้ตรงสภาพหรือรักษาโรคเพราะความจำเป็นโดยทีมผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

ส่วนกระบวนการศัลยกรรมความงามหรือการเสริมความงามที่ไม่ใช่การผ่าตัดควรมีกฎหมายควบคุมหากใช้เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อความสวยงามในวัยรุ่นควรมีบทกำหนดโทษทางอาญาแต่อาจเป็นโทษสถานเบาไม่รุนแรง เช่น ในประเทศสหราชอาณาจักรมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการห้ามใช้สารเติมเต็ม (Dermal Fillers) และโบท็อกซ์ชื่อ The Botulinum Toxin and Cosmetic Fillers (Children) Act 2021 โดยบังคับใช้กับทุกคนรวมถึงผู้จัดหาเด็กมาให้บริการสารเติมเต็ม (Dermal Fillers) และโบท็อกซ์เพื่อวัตถุประสงค์ด้านเสริมความงามโดยวิธีการเติมสารใดเข้าสู่ใต้ผิวหนังเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์และความสวยงามถือว่าการกระทำผิดอาญาต้องระวางโทษโดยการปรับไม่จำกัดเพดานซึ่งถือว่าเป็นโทษทางอาญาระดับเบา สิ่งที่ควรต้องปฏิบัติเมื่อเข้าสู่กระบวนการศัลยกรรมความงามของวัยรุ่น คือ แนวทางปฏิบัติตั้งแต่ก่อนการเข้ารับการทำศัลยกรรมความงาม ได้แก่ การประเมินปัญหาของวัยรุ่นที่เข้ารับบริการ ประเมินทางจิตเวช (Body Dysmorphic Disorder: BDD) การให้คำปรึกษา ก่อนการตัดสินใจ (Cooling-off Period) อย่างน้อย 2 ครั้ง ในผู้ที่ต้องทำผ่าตัดหัตถการต้องเว้นระยะห่างอย่างน้อย 3 เดือน และต้องมีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญหน้าและมีการบันทึกวิดีโอการให้คำปรึกษาไว้ ส่วนการศัลยกรรมความงามโดยไม่ใช้การผ่าตัดหัตถการสามารถใช้ระยะเวลาพักเพื่อตัดสินใจ (Cooling-off Period) อย่างน้อย 7 วัน จำนวน 2 ครั้ง เช่นกัน โดยสามารถให้คำปรึกษาผ่านวิดีโอคอลได้

2. ประเด็นแนวทางการควบคุมมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ประเทศไทยพบว่าพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม มาตรา 4 ได้วางหลักคำว่าวิชาชีพเวชกรรมว่าเป็นวิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การกระทำทางศัลยกรรม การใช้รังสี การฉีดยาหรือสารเข้าไปในร่างกายทั้งนี้เพื่อการคุมกำเนิดการเสริมสวยหรือการบำรุงร่างกายด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2525) ดังนั้นผู้ที่ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมทุกคนจึงสามารถให้การศัลยกรรมความงามได้ แต่ในแนวทางของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดให้ผู้ที่จะสามารถทำเกี่ยวกับการศัลยกรรมต่างๆได้นั้นต้องมีเพียงแค่ 4 สาขา คือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านศัลยกรรม สูติศาสตร์รีเวชศาสตร์หรือจักษุวิทยา และศัลยแพทย์ด้านความงามเท่านั้นถึงจะสามารถประกอบวิชาชีพด้านศัลยกรรมหรือมีสิทธิใช้คำว่าศัลยกรรมได้และแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปต้องส่งต่อ

รักษาให้ผู้เชี่ยวชาญ หากแพทย์ที่มีคุณวุฒิวิชาชีพ เวชกรรมแพทย์ทั่วไปใช้คำว่าคล้ายแพทย์จะถือว่าผิดกฎหมายและจะต้องเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้อง หากยังใช้ชื่อโดยไม่ชอบจะถูกดำเนินคดีอาญามีโทษปรับสูงสุด 60,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุก 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับร่วมกับถูกลงโทษวินัยถือเป็นมาตรการในการควบคุมมาตรฐานทางกฎหมายในการควบคุมการคล้ายกรรมความในวัยรุ่นในส่วนของการมาตรฐานวิชาชีพแนวทางหนึ่ง

3. ประเด็นแนวทางการควบคุมการโฆษณาการคล้ายกรรมความงามในวัยรุ่น การโฆษณามีส่วนโน้มน้าวให้วัยรุ่นเข้าถึงการคล้ายกรรมความงามได้ง่ายมากขึ้น การควบคุมการโฆษณาการคล้ายกรรมความงามในวัยรุ่นมีแนวทาง ได้แก่ ไม่โฆษณาในสิ่งพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ ที่มีแนวโน้มจะดึงดูดหรือมีผู้ชมจำนวนมากในผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี การโฆษณาการคล้ายกรรมความงามในโซเชียลมีเดียต้องระบุเป็นเนื้อหาสำหรับผู้ใหญ่เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่านี้เข้าถึงเนื้อหาการทำคล้ายกรรมความงามบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ต้องไม่มุ่งเป้าโฆษณาไปกลุ่มประชากรวัยรุ่น จำกัดความถี่ของการโฆษณาซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่พอใจต่อภาพลักษณ์ร่างกาย ห้ามใช้คำวิพากษ์จากผู้ป่วย ไม่ใช่ผู้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในโซเชียลมีเดีย ไม่ใช่ภาพก่อน-หลัง ห้ามมีภาพเกี่ยวกับทางเพศ ห้ามมีสโลแกนและแฮชแท็ก ซึ่งแนวทางทั้งหมดนี้พบในมาตรการการควบคุมการโฆษณาของประเทศออสเตรเลียแต่บทลงโทษก็มีเพียงตักเตือน ให้ปรับปรุง

4. ประเด็นการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นในการคล้ายกรรมความงาม ในการคุ้มครองสิทธิวัยรุ่นในขณะที่เข้ารับการคล้ายกรรมความงามโดยให้การความยินยอมให้รับการรักษาซึ่งเป็นเรื่องที่มีความหมายและกระบวนการที่กว้างแต่ตามแนวทางของประเทศออสเตรเลียเมื่อวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่กระบวนการคล้ายกรรมความงามจะมีแนวปฏิบัติ (Guideline) เริ่มตั้งแต่การประเมินความต้องการประเมินทางร่างกาย จิตใจ สังคม ให้คำปรึกษา มีช่วงระยะเวลาพักเพื่อให้มีเวลาคิดก่อนตัดสินใจจนกระทั่งถึงกระบวนการสุดท้ายคือการยินยอมให้การรักษาโดยมีการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรร่วมกับผู้ปกครอง เช่นเดียวกับแนวทางของประเทศเยอรมนีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะทำการผ่าตัดคล้ายกรรมทางเพศแก่บุคคลอายุน้อยกว่า 18 ต้องได้รับอนุญาตจากศาลร่วมกับมีผู้ปกครองให้ความยินยอมและต้องเก็บหลักฐานประวัติการรักษาตั้งแต่เริ่มต้นไว้จนกว่าผู้ป่วยจะอายุครบ 48 ปี ถือเป็นการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นทั้งสองแนวทางในรูปแบบการคล้ายกรรมที่แตกต่างกัน

สำหรับประเทศไทยไม่ปรากฏกฎหมายที่บังคับใช้เฉพาะเจาะจงในเรื่องการคล้ายกรรมความงามโดยตรง ดังนั้นจึงไม่ปรากฏกฎหมายหรือแนวทางควบคุมการคล้ายกรรมความงามในวัยรุ่นเช่นกัน มักใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ.2559) เป็นต้น ซึ่งจะถูกนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำผิดเฉพาะเรื่องไป ดังนั้นประเทศไทยควรมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการคล้ายกรรมความงามในวัยรุ่นโดยเฉพาะแต่หากต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากที่สุดผู้วิจัยมีความเห็นว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ได้แก่ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ. 2559) ซึ่งจะมีบทบัญญัติที่มีถ้อยคำและบทลงโทษที่สามารถบังคับใช้กับบุคคลทุกคนที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานพยาบาลโดยไม่ใช่ว่าเป้าหมายเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันสังคมตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม (Social Defense Theory) ให้สังคมปลอดภัย ป้องกันคลินิกหรือผู้ประกอบการที่กระทำไม่ถูกต้องเป็นการลดการคล้ายกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์และมีความเสี่ยงต่อสุขภาพในวัยรุ่น ซึ่งในการแก้ไขถ้อยคำเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล 2541 (แก้ไข พ.ศ. 2559) เป็นการเพิ่มมาตรการและบทลงโทษเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนมาตรการควบคุมการคล้ายกรรมความงามทั้ง 4 ประเด็น ผู้ศึกษา

เสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มถ้อยคำเพียงเล็กน้อยโดยศึกษาร่วมกับคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่องการกำหนดโทษทางอาญาเพื่อให้เป็นไปตามหลักสัดส่วนของโทษ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองความงามในวัยรุ่นแม้ว่าการคุ้มครองความงามที่ใช้การผ่าตัดหัตถการหรือไม่ผ่าตัดถึงแม้ไม่ได้มีอันตรายหรือภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงแต่ก็มีข้อควรระวังในการคุ้มครองความงามบางชนิดในผู้ที่อายุน้อยกว่า 18 ปี อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องพัฒนาการทางโครงสร้างของร่างกายและเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิ ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการคุ้มครองความงามในวัยรุ่นให้มีความปลอดภัยและมีมาตรฐานสากลเทียบเท่ากับต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในด้านแก้ไขและการใช้มาตรการทางกฎหมาย

1.1 ในประเด็นแนวทางในการควบคุมการคุ้มครองความงามในวัยรุ่นและบทลงโทษและประเด็นแนวทางการคุ้มครองสิทธิวัยรุ่นในการทำคุ้มครองความงาม

เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 2 การประกอบกิจการสถานพยาบาลและการดำเนินการสถานพยาบาล ในมาตรา 33 และ 33/1 เป็นเพิ่มความในมาตรา 33 /2 และหมวด 5 บทกำหนดโทษ เพิ่มความในมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล แก้ไข พ.ศ. 2559

มาตรา 33/2 ผู้ดำเนินการหรือผู้ขอรับใบอนุญาตสถานพยาบาล หรือผู้ประกอบกิจการสถานพยาบาลที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความงามไม่พิจารณาคุ้มครองความงามในผู้ที่อายุน้อยกว่า 18 ปี หากมีความจำเป็นหรือข้อบังคับซึ่งต้องรักษาด้วยการคุ้มครองความงามในผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องอยู่ในดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านคุ้มครองความงาม และต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาดังกล่าวและมีช่วงระยะเวลาพิจารณาก่อนการตัดสินใจ (Cooling-off period) ของผู้ป่วยและผู้ดูแล และต้องได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยหรือผู้ดูแลก่อนทำการรักษาและมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรในการให้ความยินยอมรักษาหรือทำคุ้มครองความงามนั้น

มาตรา 62 ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 33 วรรคสอง 33/2 ต้องวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2 ประเด็นการควบคุมมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เสนอแนะให้เพิ่มเติมในหมวด 2 การประกอบกิจการสถานพยาบาลและการดำเนินการสถานพยาบาล ในมาตรา 34 (1) เป็นเพิ่มความในมาตรา 34 (1) วรรค 2 และบทกำหนดโทษเพิ่มความในมาตรา 63

มาตรา 34 ให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

มาตรา 34 (1) วรรค 2 ผู้ดำเนินการหรือผู้ขอรับใบอนุญาตสถานพยาบาลหรือผู้ประกอบการกิจการสถานพยาบาลต้องควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพในสถานพยาบาลหรือผู้ที่ทำกิจการเกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามต้องกำหนดผู้ประกอบการวิชาชีพที่ปฏิบัติงานให้ตรงกับสาขาความเชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมความงามโดยเฉพาะ

มาตรา 63 ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ให้เป็นไปตามมาตรา 34(1) และ 34(1) วรรค 2 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

1.3 ประเด็นแนวทางการควบคุมการโฆษณาศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 38 เพิ่มความในวรรค 3 และบทกำหนดโทษในมาตรา 68 เพิ่มความใน มาตรา 68 วรรค 3

มาตรา 38 วรรค 3 การโฆษณาเกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามต้องเป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการควบคุมการโฆษณาการโฆษณาการศัลยกรรมความงามต้องไม่มุ่งตรงในกลุ่มในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี หากมีการโฆษณาต้องมีกำหนดช่วงเวลาหรือให้กำหนดช่วงเวลาไม่ให้ตรงกับกิจการโฆษณาหรือกิจการโทรทัศน์การสื่อสารอื่นๆที่มีเป้าหมายในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นโดยตรง

มาตรา 68 วรรค 3 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 38 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับและให้ปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทนับแต่วันที่ฝ่าฝืนคำสั่งที่ให้ระงับการโฆษณาหรือประกาศทั้งนี้จนกว่าจะระงับการโฆษณาหรือประกาศดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 แนวทางในการควบคุมการศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นและบทลงโทษผู้ศึกษาเสนอแนะให้ศึกษาเชิงลึกตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการเข้ารับการศัลยกรรม ระหว่างการศัลยกรรม และหลังการศัลยกรรม และนำเสนอในรูปแบบแนวทางปฏิบัติ (Guideline) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและศึกษาบทลงโทษที่เหมาะสม

2.2 แนวทางการควบคุมมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมผู้ศึกษาเสนอแนะให้ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกฎหมายที่เข้มงวดและแนวทางการควบคุมมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมที่ต้องให้การศัลยกรรมความงามในวัยรุ่น

2.3 แนวทางการควบคุมการโฆษณาศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นผู้ศึกษาเสนอแนะให้ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมการโฆษณาศัลยกรรมความงามในวัยรุ่นโดยศึกษาแยกประเด็นการโฆษณาออนไลน์ (Online) และการโฆษณาโดยตรง (Onsite)

2.4 แนวทางการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นในการศัลยกรรมความงามผู้ศึกษาเสนอแนะให้ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นในการศัลยกรรมความงามและนำเสนอในรูปแบบแนวทางปฏิบัติ (Guideline) ที่ชัดเจน เช่น การมีหลักฐานการให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร (Informed Consent) และการนำไปสู่ข้อเสนอแนะการปฏิบัติและบทลงโทษทางกฎหมายที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

จุฬาลักษณ์ พชรพิทย์. (2559) .ความชุกของการโฆษณาทางสื่อออนไลน์ที่ฝ่าฝืนกฎหมายของคลินิกเวชกรรมที่ให้บริการด้านความงามในอำเภอเมืองของจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคใต้. (รายงานการวิจัย). กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี.



- ชนิษฐา กลีบยี่สุน. (2561). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในการเข้าถึงข้อมูลด้านภัยธรรมชาติของวัยรุ่น. (การค้นคว้าอิสระ). หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.
- เด็กดีดอทคอม. (2565). วิจัยกับค่านิยมการทำลายธรรมชาติ. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2568. จาก <https://www.dek-d.com/lifestyle/17903/>
- นันท์ชนก วงษ์สมุทร. (2565). ภัยธรรมชาติความเหมาะสมของหลักสูตรระยะสั้นที่แพทยสภาเตรียมรับรอง. BBC NEWS ไทย. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-61744216>
- ศูนย์วิจัยกิจการไทย. (2568). ธุรกิจภัยธรรมชาติและเสริมความงามของไทย. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Surgery>
- วรวิทย์ เทพทอง. (2562). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). พฤติกรรมวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์วิจัยกิจการไทย. (2568). ธุรกิจภัยธรรมชาติและเสริมความงามของไทย. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Surgery>
- สุพัทธา ท้าวพิน และพนารัตน์ ลิ้ม. (2563). คุณลักษณะความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจทำศัลยกรรมความงามของวัยรุ่นไทย. (วิทยานิพนธ์). หลักสูตรนิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2568, จาก https://www.lawreform.go.th/index.php/post/711?utm_source=chatgpt.com
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2525). พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2568, จาก <https://ops.moph.go.th/public/download/document/laws/>
- สมนึก ฮาเล็ม. (2563). การโฆษณาที่ไม่ถูกต้องทางสื่อออนไลน์ของคลินิกเสริมความงาม. กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต.
- American Society of Plastic Surgeons. (2024). Briefing Paper: Plastic Surgery for Teenagers. Retrieved 18 July 2025, from <https://www.plasticsurgery.org/news/briefing-papers/briefing-paper-plastic-surgery-for-teenagers>
- International Society of Aesthetic Plastic Surgery. (2023). ISAPS Survey on International Aesthetic Cosmetic Procedures. Retrieved 22 June 2025, from <https://www.isaps.org/discover/about-isaps/global-statistics/global-survey-2023-full->
- Max Yeslev. (2017). Varun Gupta Safety of Cosmetic Surgery in Adolescent Patient. Retrieved 1 October 2017, From <https://www.academic.oup.com/asj/article-abstract/>.



Michael Alfertshofer, Khalil Sherwan. (2024). *The landscape of current trend and procedures in plastic surgery practices across the D-A-CH region: An-in depth analysis of 511 website*. Retrieved 22 June 2024, from <https://link.springer.com/article/10.1007/s00238-024-02214-0>.

Public hearth Act (2025). *Chapter 5A: Performance of cosmetic procedure on children*. Retrieved 19 December 2025, from <https://www.legislation.qld.gov.au/view/pdf/inforce/current/act-2005-048>

SimplyPsychology. (2025). *Erik Erikson's Stages of Psychosocial Delopmeny*. Retrieved 15 October 2025, from <https://www.simplypsychology.org/erik-erikson.html>